

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מאמר ג

לְקַרְא עַל פְּנֵיו וּבְכָל הַתְּנֵהְגוּתוֹ, שְׂאֲכֵן בֵּיתוֹ - אֲשֶׁתּוֹ מוֹצֵאת
חַן בְּעֵינָיו. יֵשׁ שֶׁהִבְעֵל בָּא הַבֵּיתָה מְהֵרָה בְּאִיזָה עֲגִינָן,
וְלָכֵן אֵינּוּ שָׁם לֵב לְאֲשֶׁתּוֹ. הָאִשָּׁה מְאֻכְזֶבֶת וְנִפְגַּעַת - לָמָּה
אֵינּוּ שָׂמַח לְבּוֹא אֶל בֵּיתוֹ, הֲרִי הִיא טוֹרַחַת כָּל כֶּךָ בְּשִׁבְלֵיו
לְהִנָּעִים לוֹ אֶת הַבַּיִת, וְהִיא מְרַגֵּשָׁה זֹאת כִּפְגִּיעָה אִישִׁית.
הַבַּיִת הוּא עוֹלָמָה שֶׁל הָאִשָּׁה, וּבִתּוֹךְ הַבַּיִת הִיא רוֹצֵה לְמִצָּא
אֶת סְפוּקָה (גַּם אִם הָאִשָּׁה יוֹצֵאת מִהַבַּיִת לְעִבּוּדָה - הִיא
רוֹצֵה שְׂעֵקֶר סְפוּקָה יִהְיֶה בְּבֵית). סְפוּקָה בְּבֵית תְּלוּי כָּלוּ
בְּבֵעַל הַבַּיִת - עַד כַּמָּה הוּא מְקַדֵּישׁ לָהּ אֶת תְּשׁוּמַת לְבוֹ
וּמְבִיעַ לָהּ אֶת חֲפָתוֹ, וּמְבִטָא בָּזֶה שְׂאֲכֵן הִיא הָעֶזֶר כְּנִגְדּוֹ
כְּרִצּוֹנוֹ, וְחֲנֻה וְחַן הַבַּיִת עַל בֵּעַל הַבַּיִת.

— 80 —

מאמר ג.

קְרוּב עַל יְדֵי רְבוּי שְׂיַחָה

”עֲשֶׂרָה קִבִּין שְׂיַחָה יִרְדּוּ לְעוֹלָם מִהֵן לְקַחוּ הַנָּשִׁים תְּשֻׁעָה
קִבִּין” [קדושין מ”ט ע”ב], מָה חֲזוֹ”ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ בְּזֶה? אֵיךְ
”הַצְּלִיחוּ” הַנָּשִׁים לְחֻטָּף יוֹתֵר מִהָאֲנָשִׁים? וְדַאי יֵשׁ כָּאֵן
לְמוֹד עֶמֶק עַל בְּרִיאַת אִפְיָה שֶׁל הָאִשָּׁה.

רַז”ל מְגַלִּים לָנוּ יוֹתֵר בְּעֵגֶן זֶה בְּמִדְרַשׁ רַבָּה [בְּרֵאשִׁית
”ח, ג’]: [ג’] ר’ יְהוֹשֻׁעַ דְּסַכְנִין בְּשֵׁם ר’ לְוִי אָמַר: וַיְכַן כְּתִיב -
הַתְּבוּנָה מֵאֵין לְבְרֵאתָהּ. אָמַר, לֹא אֲבָרָא אוֹתָהּ מִן הָרֵאשׁ,

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ג

שלא תהא מיקרת ראשה (מתבלטת בגאותה). לא מן העין, שלא תהא סקרנית. ולא מן האזן שלא תהא ציתנית (מת"כ: מבקשת לשמע כל דבר). ולא מן הפה, שלא תהא דברנית. ולא מן הלב, שלא תהא קנתנית (מת"כ: לשון קנאה). ולא מן היד, שלא תהא משמשנית. ולא מן הרגל, שלא תהא פרסנית (מת"כ: יצאנית). אלא ממקום שהוא צנוע באדם... ועל כל איבר ואיבר שהיה בורא בה היה אומר לה: תהא אשה צנועה, תהא אשה צנועה. אף על פי כן [משלי א, כ"ה]: "ותפרעו כל עצתי". לא בראתי אותה מן הראש, והרי היא מיקרת ראשה, שנאמר [ישעיהו ג, ט"ז]: "ותלכנה בטויות גרון". ולא מן העין, והרי היא סקרנית [שם] "ומסקרות עינים". ולא מן האזן, והרי היא ציתנית, שנאמר [בראשית י"ח, י"] "ושרה שמעת פתח האהל"⁸. ולא מן הלב, והרי היא קנתנית, שנאמר [שם ל, א] "ותקנא רחל באחותה". ולא מן היד, והרי היא משמשנית, שנאמר [שם ל"א, י"ט] "ותגנב רחל את התרפים". ולא מן הרגל, והרי היא פרסנית, שנאמר [שם ל"ד, א] "ותצא דינה".

8. המלאכים שאלו: "איה שרה אשתך" - ... "להודיע שצנועה היתה כדי לחבקה על בעלה" [רש"י בראשית י"ח ט' בשם כבא מציצא פ"ז ע"ב] מצד אחד אנו לומדים על צניעותה, מצד שני רז"ל מגלים כאן מדה של ציתנות, ויבאר לקמן.

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ג

דברי רז"ל מפלאים אלה צריכים באור, הקדוש ברוך הוא אמר על כל איבר - תהא אשה צנועה, לומר שהטביע מראשית יצירת האשה את מדת הצניעות בכל איבר ואיבר שלה. ובכל זאת "ותפרעו את עצתי". האם דרכי יצירה אלה לא הועילו כלום, ובכל זאת האיברים המנויים במדרש היה בהם הפך מדת הצניעות?! (רב הלמודים הם מאמותינו הקדושות, אם כן נבין שהתביעות הן דקות, בהתאם למדרגתן הגבוהה).

אלא חז"ל מגלים לנו אפיה של האשה על צדדיה השונים, שהקדוש ברוך הוא הטביע בה כדי להכשירה לתפקידיה. מצד אחד מפנית האשה החוצה - אל העולם מסביבה, והיא עוסקת בענייני עולם הזה, עולם החמר והחושיים כדי להכין את כל צרכי הבית (האיש מפנה בדרך כלל יותר פנימה אל עולם התורה, שהוא עולם רוחני פנימי). אולם כדי לאזן את הפניה החוצה, ברא הקדוש ברוך הוא את האשה ממקום צנוע, והטביע את הצניעות בכל איבר ואיבר - "כל כבודה בת מלך פנימה" [תהלים מ"ה י"ד]. לכן פועלים יחד באשה שני הכחות הסותרים זה את זה.

באן מוסרים לנו רז"ל מפתח חשוב להבנת הצרכים הנפשיים של האשה. היא דברנית, כי היא צריכה להוציא החוצה ולמסר לאחרים את כל מה שבבלבה. אמרו רז"ל על הפסוק [משלי י"ב, כ"ה] "דאגה בלב איש ישחנה" - "ישחנה לאחרים" [יומא ע"ה ע"א] לאמר, כשהדאגה לוחצת על הלב - יספרנה לאחרים, ויקל לו. אולם לאשה יש צורך נפשי

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מאמר ג

להודיע לאחרים, לא רק את דאגותיה, אלא את כל מה שמעסיק אותה, את כל חיותיה ואת כל מה שארע לה, כי מטבעה היא מפנית החוץ. היא מצפה שבעלה יבוא הביתה כדי שתוכל לשפך לפניו את כל ארועי היום, הגדולים והקטנים. לפני נשואיה היו לה מספר כתובות לשפך את לבה - אמה, אחיותיה, חברותיה, אבל מעת נשואיה היא רואה את הכתבת העקרית להתחלק בחיותיה - בבעלה. "רבוי שיחה" הוא דו סטרי, להשמיע ולשמע. הבעל צריך לשמע יותר מלהשמיע. שמיעתו צריכה להיות בהתענגות לדבריה. יתכן שבעלה הוא מתמיד, ורוצה חיש מהר לאכל את הארוחה, ורוצה גם קצת לנות לפני לכתו ללמוד של סדר שני או לפני בוא החברותא בערב. אם האשה רואה שדבריה הם לטרח בעבורו - מסתתמות דבריה, והיא מאכזבת ומשפלת על שאין בעלה מתענג בה. לכן צריך להקדיש לה תשומת לב על ידי רבוי שיחה, ולתת לה את האפשרות להדברות בצורה נינוחה. הדבר אפשרי במשך ארוחה משתפת בזמן שגם האשה אינה בלחץ, או בשעה אחרת במשך היום הוא הערב. להלן נדבר אי"ה על תכונות הציתנות והיצאנות.

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ד

מאמר ד.

שנה ראשונה - השתדלות להתאחדות

מִרְן הַחַזוֹ"א וצ"ל קוֹבֵעַ שְׁכַל מַה שְׁצָרִיךְ לְרַצוֹי אִינוּ בְּגֵדֵר
"אַל תִּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה". בִּיחוד בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה יִשׁ
לְהִרְבּוֹת בְּשִׂיחָה וְרַצוֹי, כִּי הֵרִי הַעֲבוּדָה הַמִּיחָדָת שֶׁהִטִּילָה
הַתּוֹרָה עָלֵינוּ בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה הִיא לְבוֹא עַל יְדֵי "וְשִׂמַח אֶת
אִשְׁתּוֹ" אֶל הַהִתְאַחֲדוֹת בֵּין שְׁנֵי בְּנֵי הַזּוּג - "וְהָיוּ לְבָשָׂר
אֶחָד". הַהִתְאַחֲדוֹת זֹו אֵינָה נַעֲשִׂית מִמִּילָא עַל יְדֵי חֲפָה
וְקִדּוּשִׁין. הֵרִי צָרִיךְ לְצַר הַהִתְאַחֲדוֹת בֵּין שְׁנֵי בְּנֵי הַזּוּג שְׁבָאִים
מִבְּתִים שׁוֹנִים, יִשׁ לָהֶם אִפִּי שׁוֹנָה, וְקִנְיָם הַשְּׁנֵי בֵּין טֹבֵעַ
הָאִישׁ לְטֹבֵעַ הָאִשָּׁה. לְכֵן הִקְצִיבָה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁנָה
אֶחָד לְבוֹא לְ"כּוֹנֵת הַיְצִירָה - וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", וְשִׁחְרָרָה
אֶת הַבַּעַל מִעֲבוּדָה צְבוּרִית, מִיְצִיאָה לְמִלְחָמָה. כְּמוֹכֵן, לְאַחַר
הַשְּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בַּעֲבוּדָה זֹו, כִּי הַהִתְאַחֲדוֹת
אִינוּ דְּבָר חַד-פְּעָמִי שְׁקִבּוּעַ וְעוֹמֵד, אֶלָּא מְצַב הַנִּתֵּן לְשָׁנֹיִים
וְלַתְּנוּדוֹת, וְגַם אֵין גְּבוּל לְשִׁלְמוֹת שֶׁל הַהִתְאַחֲדוֹת,⁹ אֶלָּא

9. הגר"ש וולפֶה שליט"א מביא בקונטרס "מאמרי הדרך לחתנים" שהמלאכים שבאו אל אברהם שאלו על שרה כדי להדגיש את צניעותה - הנה היא באהל, "כדי לחבבה על בעלה" [ב"מ פ"ז ור"ש"י בחמ"ש] לאמר שגם אצל זוג זקנים ואצל האבות הקדושים יש עוד ענין להוסיף ב"התאחדות". בדרך זה מצינו [גדה ל"א ע"ב] "מפני מה אמרה התורה גדה לשבעה, מפני שרגיל בה וקץ בה, אמרה תורה תהא טמאה שבעת ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחפה".

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מאמר ד

שִׁבְשֵׁנָה הָרֵאשׁוֹנָה מְנִיחִים וּמְחַזְקִים אֶת הַיְסוּדוֹת שֶׁל בְּנֵי
הַבַּיִת, שִׁמְשִׁיךְ לְהַבְנוֹת אַחַר כֵּךְ עַל יְסוּדוֹת אֱלֹהִים.

”שִׁבְשֵׁנָה פְּנֵי הַיְצִירָה - וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד”. אֶת הַהוֹצָאָה לַפְּעֵל
שֶׁל פְּנֵי הַיְצִירָה הַשְּׂאִיר הַיּוֹצֵר לָנוּ. ”דָּרַב יְהוּדָה רַמִּי:
כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְכָתִיב זָכָר וּנְקֵבָה
בְּרֵאשִׁי. הֲאֵי פִיּוּד? מִתְחַלֵּה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרֵאוֹת שְׁנַיִם,
וּלְבִסּוּף נִבְרָא אֶחָד” [כְּתוּבֹת ח' ע"א] (וְעֵינִי שֵׁם רַש"י: שֶׁלְּבִסּוּף
נִבְרָא חֵדָא יְצִירָה - שְׁנֵי פְּרָצוּפִין, זָכָר מְלֻפְּנֵי וּנְקֵבָה
מֵאַחֵר, וְעֵינִי שֵׁם תּוֹסֵפוֹת שְׁפָרַשׁ בְּדַרְךְ אַחֵר). אִיךְ אֶפְשֶׁר
לְהֵבִין ”עָלָה בְּמַחְשָׁבָה... וּלְבִסּוּף נִבְרָא אֶחָד”. וְגַם צָרִיךְ
לְהֵבִין - הֲרֵי לְבִסּוּף נִחְלַק הָאֶחָד לְשְׁנַיִם, לְזָכָר וּלְנִקְבָה,
אִם כֵּן לְבִסּוּף נִבְרָאוּ שְׁנַיִם. הַגֵּר”א זצ”ל מֵאִיר אֶת עֵינֵינוּ
בְּזֶה בְּפִירוּשׁוֹ לְמִשְׁלֵי [פָּרַק ט', י"] וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: ”וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוּ -
בְּתַחֲלָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרֵאשִׁי שְׁנַיִם, וּלְבִסּוּף לֹא בְרָא אֱלֹהִים
אֶחָד, וְכִי חָס וְשָׁלוֹם יֵשׁ שְׁנַיִם. אֱלֹהִים שְׂמָה שְׂבָרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאִשָּׁה הוּא כְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ לְעֵזֶר. וְכִי מָה
תּוֹעֲלֵת בָּהּ כְּשֶׁהִם גּוֹף אֶחָד, וְעַקֵּר הַתְּכָלִית שִׁיְהִיו שְׁנַיִם. אִךְ
מָה שְׂבָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחֲלָה אֶחָד, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה אֶהְבָּה
וְאַחֲרָיָה בִּינֵיהֶם יוֹתֵר מֵאַחֲרֵי קְרוֹבֵיו, שִׁיְהִיו גּוֹף אֶחָד
מִמֶּשׁ. וְזֶהוּ ”בְּתַחֲלָה”, דִּהְיִינוּ בְּמַחְשָׁבָה עָלָה תַּחֲלָה לְבְרֵאשִׁי
שְׁנַיִם, שְׁכֵן הוּא הַתְּכָלִית, וְאַחֵר כֵּךְ בְּמַעֲשֵׂה בְרָא תַּחֲלָה
אֶחָד. וְכֵן הוּא בְּכָל מְקוֹם שְׂאֵמֵר - בְּתַחֲלָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה”.

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ה

הגרי"א מבאר שפריאת איש ואשה בתחלה כאחד היתה
אמצעי והכנה לברא אותם שנים, כדי שישירה האחוד
ביניהם - "כדי שתהא אהבה ואחוה ביניהם... שיהיו גוף
אחד ממש". אין זה אמור רק על יצירת אדם ותוה, אלא
בכל יצירה הרי מכריזים ארבעים יום לפני יצירת הולד בת
פלוגית לפלוגי, לאמר, שבתחלת יצירת האיש יוצרים אתו
יחד ומתאימים אליו את גשמת בת זוגו (כך מובא בשם
הזהר הקדוש בספר ראשית חכמה שערי הקדשה פרק ט"ז).

אולם את ההתאמה בפעל בין שני בני הזוג להביא בפעל
ל"כונת היצירה", שמהשנים שוב יהיה אחד, השאיר הבורא
לנו. זוהי עבודתנו בשנה ראשונה והמשכה הוא בכל ימי
חיינו.

מאמר ה.

רוח טובה ונעימה

"לפעמים התיחסות בכבוד וחרדת דרך ארץ מראה חסרון
קרויב". יתכן שהדברים מכוונים לבאר מאמר רז"ל [במזות
ס"ב ע"ב] "האוהב את אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו"
- שאין פונת חז"ל לתת לה כבוד בגנוגי דרך ארץ, אלא
פונתם להתחשבות ברצון אשתו וטבעה ("רצונו של אדם
הוא כבודו - כבודו הוא התחשבות עם רצונו). היא אוהבת